

DIVERSITEIT OP SCÈNE

ELS VERMEERSCH, VZW WIT.H

Els Vermeersch is artistiek medewerker bij Wit.h, een sociaal-artistieke werkplek voor mensen met een mentale beperking. Zij hielp Passerelle indertijd oprichten en is nog steeds lid van de algemene vergadering. Maar dat is niet de enige reden waarom Wit.h samen met Passerelle dit jaar de creatie D-EFFECT van Lisi Estaras produceert. De verwantschap tussen beide organisaties gaat heel wat verder: van de lat hoog leggen over engagement geven én vragen tot zorg dragen voor het publiek. Passerelle en Wit.h vinden elkaar daarin moeiteloos, ook al gaat het bij de ene organisatie over dans en bij de andere over beeldende kunst.

“Wit.h is erkend in het kunstendecreet als een sociaal-artistieke werkplek voor mensen met een beperking die artistieke talenten hebben en daarin willen groeien. De kunstenaars bij Wit.h zijn dus geen toevalstreffers, maar mensen waarin wij echt geloven en die zich ook engageren. Onze kern is beeldende kunst. Maar we vertrekken telkens van de vraag van de kunstenaar: wat heeft hij/zij nodig op artistiek vlak? En dat kan in alle richtingen uitdeinen. Zo ondersteunen wij het dichters-collectief Vrijhaven, maar even goed The Wild Classical Music Ensemble.”

“Een van de artiesten die we al langer volgen, is Frédéric Deschamps. Hij is beeldend kunstenaar, maar tegelijk gefascineerd door dansen. Hij danste mee in onze productie Le Sacre du Printemps van Hein Mortier, samen met drie andere dansers met het syndroom van Down. Toen Lisi Estaras voor haar creatie bij Passerelle dan ook op zoek

was naar dansers met het syndroom van Down, was de match met Wit.h en Frédéric heel snel gemaakt. Het werken met een professionele choreograaf, een live muzikant en met jonge getalenteerde dansers, is voor Frédéric weer een heel nieuwe kans die we hem graag bieden.”

“We zijn ook bijzonder benieuwd naar het onderzoek van Lisi Estaras. Met D-EFFECT kijkt ze of en hoe we het ‘mankement’ een plaats kunnen en willen geven in onze maatschappij. Wij hebben zelf momenteel een groot project lopen, bloedtest, samen met het museum dr. Guislain. Ook daarin kijken we of er nog plaats is voor fragiliteit in een maatschappij waarin we altijd maar verder gaan in het perfectioneren van alles en het weg selecteren van onvolmaaktheden. Wij willen net als Lisi op een artistieke manier deze thematiek in het licht stellen.”

“Daarnaast volg ik al jaren het traject dat Pol Coussement met Passerelle aan het maken is. Ik heb veel respect voor wat hij doet. Het altijd kiezen om de artistieke lat hoog te leggen. Het opentrekken van hedendaagse dans naar een heel breed publiek. Het belangrijk vinden van diversiteit en kwetsbaarheid. En er niet teveel over preken, maar het gewoon doen. Ook al werken wij vooral rond beeldende kunst, we delen die visie en die aanpak bij Wit.h. We investeerden dan ook graag samen met Passerelle in de voorstelling van Lisi en kijken al uit naar waar de artistieke samenwerking nog kan leiden.”

HAI-CHAY JIANG, STAD LEUVEN

Hai-Chay Jiang is diensthoofd van de afdeling diversiteit en gelijke kansen van Stad Leuven. Daarvoor was ze actief in de kunsteducatieve sector als coördinator van Artforum. De switch van een culturele naar een stedelijke context en van een brede werking naar een doelgroepenwerking, lijkt op het eerste gezicht groot. Maar “kunst en cultuur zijn een ideale hefboom om mensen een stukje identiteit te geven, om hen te doen groeien.” Een intens pleidooi om jonge nieuwkomers te laten kennismaken met de taal van kunst en in het bijzonder met de taal van dans.

Artforum betrok ooit Passerelle bij dans.art, een danssessie waarbij een professional aan de slag gaat met jongeren. “Bij Artforum was het altijd de bedoeling om extern op zoek te gaan naar de juiste kunstenaar die iets kon overbrengen. Vandaar dat ook de samenwerking met Passerelle rond dans is gegroeid.”

Nu ze in Leuven de OKAN-werking wil versterken, was de stap naar Passerelle opnieuw snel gezet. OKAN staat voor onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers, een pakket maatregelen die scholen kunnen nemen om kinderen van vluchtelingen, asielzoekers of andere anderstalige nieuwkomers wegwijs te maken. In Leuven werken de Stad, het onderwijs en de cultuursector samen om OKAN-jongeren tijdens de schooltijd te laten kennismaken met het aanbod in de stad, zodat ze ook na school de weg vinden naar cultuurhuizen, sportclubs,...

“We willen nieuwkomers toeleiden naar zoveel mogelijk vrijetijdsorganisaties, maar niet alle organisaties zijn klaar om met die doelgroep om te gaan. Daar komt ook heel wat bij kijken: niet alleen de taal en cultuur, maar ook bijvoorbeeld de structuur die in een onderwijscontext compleet anders is. Passerelle heeft die expertise wel. Zij zijn steeds blijven zoeken, ploeteren soms, naar hoe ze de talenten uit die jongeren naar boven kunnen halen en op het einde van het traject kunnen presenteren in een voorstelling die het publiek pakt.”

“Dat is wat kunsteducatie doet. Iets wat jongeren in zich hebben, wakker maken. Hen een taal zoals die van dans aanleren en hen laten voelen hoe straf ze daarin kunnen zijn. En ervoor zorgen dat ze dat ook kunnen tonen aan anderen om hen op hun beurt te inspireren. Het maakt dat het publiek op een heel andere manier naar een vluchteling kijkt. In plaats van een kansloze jongere te zien die hun hulp nodig heeft, krijgt het publiek nu omgekeerd iets terug. Medelijden of afwijzing worden respect en bewondering voor wat de jongeren hen laten zien. Ze brengen kunst en dat is wat kunst kan doen: je verwonderen, ontroeren en blij maken.” ▶▶

BJÖRN VAN HAMME, TREKKER ROOTS

In Kortrijk organiseert men ondertussen al ruim zeven jaar ROOTS, een project gericht op OKAN-jongeren tussen 12 en 18 jaar. "Met ROOTS proberen we hun identiteit verder te ontwikkelen en hen te laten kennismaken met het cultuuraanbod in de stad. Passerelle was er bij sedert de start. "Pol is er indertijd met de kop vooruit ingesprongen. Hij is wel eens geconfronteerd geweest met zijn limieten. Die jongeren hebben een hele bagage met zich mee. Maar hij gaat daar met zoveel enthousiasme mee om, dat hij het gewoon doet lukken," volgens Björn Van Hamme, trekker van ROOTS.

In het begin was het aftasten en zoeken wat werkt en niet werkt. "Wat mij charmeert, is het enthousiasme van Passerelle. Zelfs al zijn er bepaalde zaken die niet onmiddellijk lukken, ze zoeken oplossingen. Het is ook fantastisch om te zien hoe ze uit hun ervaringen leren. Ze pakken alles mee naar een volgende en bouwen zo continu expertise op. Ondertussen zijn ze hun OKAN-ervaring aan het uitrollen in Menen, Oostende,... Het doet deugd dat het concept wordt verdergezet."

"Bij ons is het echt een voorwaarde om vanuit de jongeren te vertrekken. Je kan dat ook vragen aan Passerelle, hoewel zoiets niet vanzelfsprekend is. Het is een kunst om aan de ene kant directief te zijn en om naar resultaten toe te werken, en aan de andere kant op een heel open manier met de deelnemers om te gaan zodat ze zichzelf en hun talenten durven tonen. Die resultaten zijn er ook altijd bij Passerelle. We weten dat het toonmoment kwalitatief in orde zal zijn en dat wij enkel moeten focussen op de organisatie en het publiek."

"Telkens ik een voorstelling zie, zijn er dingen die in je hoofd blijven hangen. Dat zijn niet noodzakelijk bewegingen: er steken hele sterke poses tussen en ook hoe de jongeren op elkaar inspelen, maakt indruk. Passerelle werkt altijd heel eenvoudig. Er komen geen uitgebreide sets of belichting aan te pas, maar wat ze bijvoorbeeld doen met één lichtlijn op het podium, is knap. Ze kunnen met weinig middelen veel impact creëren."

"De jongeren zijn achteraf altijd fier op wat ze hebben gedaan. Ze hebben iets leren kennen waar ze anders nooit mee in contact zouden zijn gekomen. Want hedendaagse dans is toch niet zo toegankelijk voor iedereen. Het is chic om te zien hoe Passerelle moeite doet om iedereen daarin te betrekken. Veel diverser dan zo'n OKAN-groep kan je het in ieder geval niet hebben: er zitten echt ukkies van 12 tussen, maar ook gasten van 18 die een kop groter zijn dan jezelf. Jongeren die nog geen Nederlands kennen en nauwelijks naar school zijn gegaan, en anderen die klaar zijn voor het reguliere onderwijs. En dan zijn het in de eerste plaats nog eens allemaal gewoon tieners: onvoorspelbaar, met de smartphone op stap en van de ene liefdeshistorie in de andere..."

"Geen evidente context om in te werken. Maar als je daarin slaagt, zoals Passerelle, dan levert het op. We hebben uiteindelijk veel positieve verhalen: jongeren die meedoen aan Belgium's got talent, die voor dokter studeren,... We zijn blij dat we hen kansen kunnen bieden om door te groeien."

